

Vaše dítě má nosit okluzi!
Jak na to?

Vaše dítě má nosit okluzi! Jak na to?

Co vlastně znamená slovo okluze a kdo ji předepíše?

Okluze znamená v očním lékařství zakrývání jednoho oka a je to důležitá součást léčby. Stanovení typu a způsobu, délky zakrývání oka (počet hodin na den) a režimu střídání (poměr zakrývání pravého a levého oka) je věcí lékaře.

Proč dávat okluzi?

Je důležité vědět, proč lékař doporučil okluzi jednoho oka. V případě tupozrakosti a na začátku léčby šilhání se zakrývá většinou oko funkčně zdatnější (z pohledu rodičů zdravé oko), aby se posílily funkce oka druhého, většinou slabšího. Tím učíme mozek přijmout a užívat obrázek ze slabšího oka. Předpis tzv. střídavé okluze bývá již dalším krokem k rozcvičení rovnoměrného použití obou očí před nebo i po operaci šilhání.

Jaké jsou způsoby okluze a druhy okluzorů?

Způsoby:

- A. Radikální** - při léčbě tupozrakosti (amblyopie) nebo při riziku jejího vzniku
- po operaci vrozené katarakty
- B. Udržovací** - při rozcvičování šilhání nebo jeho pooperačním docvičování
- C. Semiokluze** - polopropustná okluze, např. při nystagmu (vůlí neovladatelných pohybech očí)

Druhy:

- Náplastřové okluzory** - a) 3M Opticlude
b) Pro-optha
c) Ortopad

Okluzní kontaktní čočka

Textilní okluzor

Gumový okluzor s přísavkou

Náplastřová okluze

Okluzory předepisuje lékař na poukaz, vyvednete si je v oční optice. Některé jsou bez doplatku, u některých je třeba dopláct.

Jsou (kromě okluzní kontaktní čočky) jedinou volbou při radikálním způsobu okluze, tj. při léčbě tupozrakosti (amblyopie) nebo při riziku jejího vzniku a po operaci vrozené katarakty.

Běžně používané druhy náplastových okluzí:

a) 3M Opticlude: Vyrábí se ve dvou velikostech, menší jsou vhodné i pro velmi malé děti. Nezasahují velkou část obličeje. Lepicí část dobře drží a samy se neodchlipují. Dítě je nemůže tak snadno strhnout. Dodávají se v tělové barvě nebo barevné. Pokud při strhávání nepříjemně tahají nebo vyvolávají alergickou reakci, začervenání kůže, pak se doporučuje před aplikací na oko dítěte nejdříve nalepit okluzor na své předloktí, strhnout ho a pak teprve nalepit dítěti. Jsou většinou bez doplátku.

b) Pro-optha: Jsou vyrobeny z hypoalergenní pružné náplasti, při pohybu mimických svalů obličeje tolik netáhnou. Jsou v tělové barvě s obrázky k nalepení. Děti někdy motivuje hra s výběrem obrázku, jeho nalepením na okluzor nebo na ruku. Lepí méně než jiné typy, ale zase více šetří kůži dítěte. Pokud se odchlipují, zejména u nosu, takže se dítě může snažit průzorem koukat a tím znehodnotit princip okluze, pak je nutné zvolit jiný typ okluzoru. Jsou většinou bez doplátku.

c) Ortopad: Podle zkušenosti rodičů dobře drží přilepené, u nosu jsou speciálně upravené, takže nedělají varhánky, jsou uváděny jako hypoalergenní. Dodávají se v tělové barvě i barevné a děti je rády nosí. Šetrně a snadno se odstraní, netahají, ale zároveň je děti snadno strhnou. Jsou s doplátkem.

Pro a proti:

Výhodami náplastových okluzorů je snadné nasazování, lze je použít i u nejmenších dětí. Nejsou závislé na nošení brýlí.

Nevýhodou náplastových okluzorů je, že se kůže pod okluzory v letních měsících potí a při určitém typu kůže vzniká zarudnutí až ekzém kůže. Lékař je pak nucen přistoupit k jinému druhu okluze, ale vždy s přihlédnutím k důvodům této léčby.

Další nevýhodou těchto náplastových okluzorů od všech dodavatelů je, že lepicí část okluze je průsvitná, takže k oku prosvítá světlo, je možné vidět obrysy v prostoru. Tento efekt může působit rušivě. Důležité je nalepit okluzor správně tak, aby centrální, podlepená, zesílená část zakrývala oko od obočí po lícni kost. Pokud je třeba, použijeme větší velikost okluzoru

U dětí s nystagmem může efekt zachování obrysů pomoci zmírnit kmitání očí, a v tom případě se obvykle používá tzv. semiokluze.

Textilní okluze

Textilní okluzory je možné získat i v optice; po předložení poukazu na 100 ks okluzorů náplastových obdržíte textilní okluzor bez doplatku.

Nasazují se na brýlovou obrubu. V ČR se osvědčily okluzory od internetového obchodu www.okluzoryprodeti.cz. Mají nápadité veselé barvy s obrázky, snadno se nasazují na brýle, dítě neobtěžují přímým kontaktem na kůži. Jsou dobře tvarované, takže se snadno neshrnou.

Nevýhodou textilních okluzorů je nutnost hlídat, aby si dítě nenašlo skulinku, kudy by "podkukovalo" zakrytým okem.

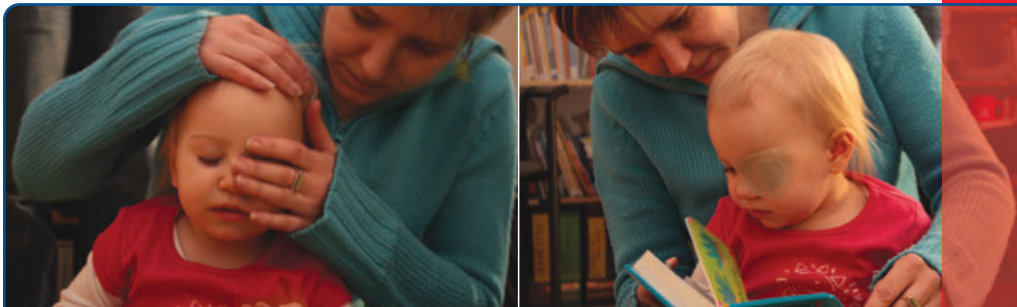
Jsou indikovány pouze při udržovací okluzi, tj. rozcvičování šilhání nebo jeho pooperačním docvičování.

Gumový okluzor s přísavkou

Používá se zevnitř na brýle, dáváme je ojedinele starším dětem. Je obtížné hlídat těsnost zakrytí brýlí. Dítě si totiž může brýle nadzvednout či posunout, a tím vytvořit prostor pro sledování zakrytým okem.

Nevýhodou gumových okluzorů je, že jsou z neprodyšného materiálu, kůže se pod ním potí, dětem není příjemný.

Jsou indikovány pouze při udržovací okluzi, tj. rozcvičování šilhání nebo jeho pooperačním docvičování.

Okluzní kontaktní čočka

Tato varianta je finančně náročnější. Přistupujeme k ní až tehdy, pokud předchází varianty okluze selhávají.

Jde o tmavě zabarvenou, zcela neprůhlednou kontaktní čočku, která se nasadí na okludované oko. Je třeba se naučit nasazovat čočku dítěti do oka a umět ji i vyndat. Děti se většinou zpočátku výrazně brání. Po zácviku a získání rutiny však jde o rychlý úkon a děti si na nasazování zvyknou. Pak je již nic neomezuje, netáhá, kůže se nepotí jako pod okluzorem. Okluzní kontaktní čočka dobře sedí, děti si ji málokdy samy vymnou.

Jsou volbou při radikálním způsobu okluze, tj. při léčbě tupozrakosti (amblyopie) nebo při riziku jejího vzniku a po operaci vrozené katarakty.

Jak přesvědčit dítě k nošení okluzoru?

Okluze je léčba, kterou nelze brát na lehkou váhu. Pokud ji oční lékař předepíše, pak je pro dítě stejně důležitá jako např. léčba antibiotiky. Rodiče by měli správně pochopit podstatu léčby okluzí a vnitřně se smířit s nutností po určitou dobu lepit svému dítěti jedno oko. Pamatujte, že dítě reaguje především na řeč těla rodičů či osob o dítě pečujících a podle toho se zachová. Nutná je důslednost.

Malé děti do 6 - 9 měsíců věku si na okluzi zvykají lépe než děti starší. Zejména ve věku mezi 18 - 30 měsíci věku nemají děti rády omezení, nelze jim ještě vysvětlit účel okluze a tím i jejich omezení, slibování odměny nepomáhá. Děti po 3. roce věku si už nechají okluzi vysvětlit, pomáhá pochvala a odměna za dodržení doby okluze.

Některé nápady na zvládnání okluze prověřené praxí

- Nasadit okluzor či okluzní čočku ve spánku, před probuzením, a po probuzení ihned zaujmout oblíbenou, atraktivní činnost, která není zrakově příliš náročná (zvuková, svítilní, blikající hračka), houpání na míči.

- Pro čas okluze rezervovat hračky a činnosti, které má dítě rádo, být důslední a nedovolit mu hru s oblíbenou hračkou jindy než s okluzí.
- Po konzultaci s lékařem, instruktorkou stimulace zraku, zrakovou terapeutkou vybrat hračky a činnosti, které dítě se svým stupněm vidění zvládne lehce, pak ty, které jsou náročnější, a tedy pro cvičení důležité.
- Na začátek okluze volit hračky a činnosti snadné, zrakově nenáročné, po cca 20 - 30 minutách přejít na náročnější hry.
- Některé děti snáze přijímají okluzor, když ho má i oblíbený medvídek, panenka, maminka, tatínek, sourozenec.
- Někdy je třeba dítě navykat: 5 minut, 10 minut atd., postupně prodlužovat dobu okluze.
- Pokud ovšem okluzi nalepíme, pak je nutné důsledně slíbený čas dodržet.
- Lepší je lepit na celou určenou dobu, než okluzor strhávat a zase lepit.
- Dětem vadí také strhávání okluzoru, někdy pomáhá, že si ho dítě strhává samo, je to součástí rituálu, někdo doporučuje okluzor před sundáním navlhčit.

Se zvládnutím nácviku nošení okluze a s nápady na činnosti vhodné pro stimulaci zraku včetně zapůjčení pomůcek a hraček vám pomohou poradkyně rané péče a instruktorky stimulace zraku Rané péče EDA. Pracovnice rané péče jsou školeny v oblasti stimulace zraku a zrakového výcviku a mají z rodin zkušenosti, které mohou předat dalším rodičům.

Nadační fond
Českého rozhlasu

Brožura byla vydána díky podpoře
Nadačního fondu Českého rozhlasu
ze sbírky Světluška

 **Byla u vašeho dítěte
zjištěna závažná diagnóza?**

 Potřebujete radu odborníka?

 Jsmě tu pro vás!

Pište na e-mail: linka@eda.cz

**Linka EDA – první celostátní krizová
linka a chat pro rodiny dětí s jakýmkoliv
postižením nebo ohrožením vývoje.**

Linka EDA:
800 40 50 60
Chat EDA:
www.eda.cz
E-mail:
linka@eda.cz

3. vydání Brožuru vydal: **tel.:** +420 224 826 860
EDA cz, z. ú. **mobil:** +420 724 400 820
Filipova 2013/1 **e-mail:** info@eda.cz
148 00 Praha 4 **www.eda.cz**

Pracoviště je členem
a držitelem garance
Asociace rané péče
České republiky, z. s.

